

ANTON BRUCKNER

1824—1896

IN het eenige weken geleden opgenomen artikel van Jac. Bonset over Franz Schubert, wordt betreffende diens Es-dur mis verwezen naar de Toonkunst-uitvoering te Amsterdam. Nu maakt men er ons van bevriende zijde op attent, dat de Utrechtsche Christelijke Oratoriumvereeniging dit werk eveneens zal uitvoeren, en wel op 19 dezer, ter herinnering aan den sterfdag van den componist, in 1828. Wij maken van dit feit gaarne melding, ook omdat deze uitvoering der Utrechtsche Christelijke Oratorium Vereeniging eene bijzondere is. Op 19 November wordt n.l. door eene feestuitvoering het tien-jarig bestaan der Vereeniging herdacht. Het Te Deum van Anton Bruckner zal dien avond uiting geven aan de vreugde welke er woont in de harten der Utrechtsche C. O. V.-ers.

Wij nemen deze gelegenheid te baat eens iets te vertellen over Bruckner, den grooten Oostenrijkschen componist en zijn machtig „Te Deum”. Het is niet gemakkelijk in een klein bestek iets omtrent Anton Bruckner en zijn kunst te schrijven, dat niet al te onbelangrijk is en den grooten meester dichter bij ons brengt. Want de meesten onzer staan vreemd tegenover Bruckner. Zelfs reuzen als Bach, Beethoven, Mozart, Haydn en Wagner zijn door hunne eenvoudiger werken of bewerkingen hunner composities goede bekenden van den eenvoudigen muzikliefhebber. Niet alzo Bruckner. Het aantal der van hem bekende werken komt even boven de honderd, van welk aantal dan nog slechts de helft werd gedrukt. Onder de uitgegeven muziek van Bruckner komen voor: 18 composities voor kerkelijk gebruik, 9 symphonieën voor orkest, 14 mannenkoren, 6 groote koorwerken met orkest, 1 preludium in C-dur en Fuga in D-moll voor orgel, 2 stukken voor strijkkwintet (waarvan één fragmentarisch) en..... slechts één lied voor solostem met klavier-begeleiding, n.l. „Im April”, een gedicht van E. Geibel.

Wij moeten Anton Bruckner dus leeren kennen uit zijn groote werken. Voor de concertzaal heeft Bruckner negen symphonieën en enkele groote koorwerken gecomponeerd en die werken behooren tot het allerbeste en allerschoonste wat er aan muziek geschreven is. Het zijn wel in het bijzonder de IVe, VIIe en IXe symphonie, die tot de meest belangrijke werken der moderne concertzaal gerekend worden. Wat betreft de groote koorwerken, vinden wij op de concert-programma's vermeld: „het „Te Deum”, „Psalm 150”, „de

Bruckner in zijn tijd van roem.

overtuiging. Die geloofsovertuiging moge wat den vorm betreft voor Bach en Bruckner eene verschillende zijn, in wezen is zij voor deze kinderlijk-naieve naturen toch dezelfde. Bach en Bruckner staan beiden voor God als smeekelingen en tevens als helden. Zij verwachten het beiden alléén van God, maar de kracht, welke God hen schenkt, maakt hen tot meer dan overwinnaars. Met Beethoven heeft Bruckner gemeen een groote liefde voor de natuur: maar terwijl Beethoven zich tegenover die natuur stelt en zich de gebonden Prometheus voelt, leeft Bruckner in volkomen harmonie met de natuur en is ze hem een der openbaringen Gods. Eigenlijk is er voor Bruckner geen onderscheid tusschen een mis en een symphonie. Ja, zijn „Te Deum” heeft zij zich wel eens als slotkoor voor zijn 9^e symphonie gedacht!

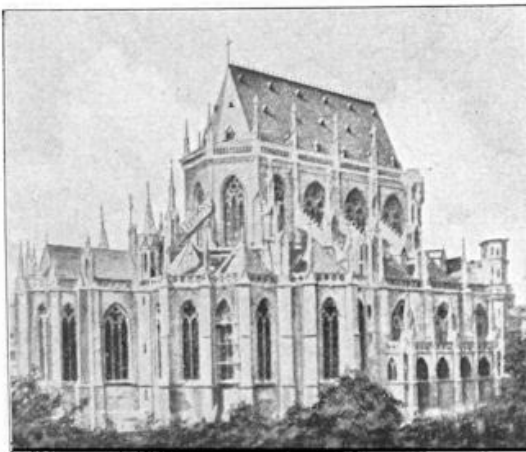
Thans nog enkele opmerkingen over Bruckner's „Te Deum”. Dit werk door B. geschreven „Omnia ad majorem Dei gloriam” („den goeden God voor mijn lijdenstijd in Weenen gewijd”, zei hij; zooals men weet was B. daar veel smaadt en verguizing ten deel gevallen) is in 1884 gereed gekomen, dus bij het begin van Bruckner's glorie-tijd. Het is een der beste werken van den componist, en wij wenschen de Utrechtsche C. O. V. een goede, mooie uitvoering. Moge zij „Te Deum” uiting geven aan wat er op 19 dezer in haar leeft aan dankbaarheid. V. D. H.

Kerk te Florian.

groote mis in F-moll” (binnenkort door de C. O. V. te Amsterdam uit te voeren; op deze uitvoering, de eerste in Nederland, komen wij nog terug), „de mis in D-moll” en ook wel — doch minder vaak — het „Hooglied” en „de E-moll mis”. Het zijn dus ten slotte niet vele koorwerken, die in de concertzaal kunnen worden uitgevoerd. En feitelijk was het Bruckner's ideaal, ook deze werken uit te voeren in een kerk.

Volgens veler inzicht is Bruckner te vergelijken met Bach en met Beethoven. Alfabetisch en chronologisch volgt hij op deze componisten. Wat het essentieele van zijn kunst betreft staat hij tusschen beiden in. Met den protestant Bach heeft de katholiek Bruckner gemeen zijn groot, innig-vroom geloof. Daarom bezit zijn werk die echt-geloovigen inslag, welke het gevolg is niet van een oppervlakkig religieus voelen, maar van een persoonlijk, diep-gewortelde geloofs-

Dom te Linz.

Op hoogen leeftijd.